

ЛЕНИНЧИ КОМСОМОЛГА АЛДАР!

Бүгү чурттарың пролетарийлеңи, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвөдиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 249 (10846)

1978 чылдың октябрь 28, суббота

1925 чылдан үндөүрүлгөттөгөн

Өртүз 2 во.

Коммунисттик партияның идегелдиг дузалакчызы болгаш курлавыр күжү, коммунизмниң аныяк тургузукчуларының, мурнакчы отряды — Ленинчи комсомол делгерезин!

(Октябрьның социалисттик Улуг революцияның 61 чыл өлгө СЭП ТК-ның Бийлыгыгарындан)

Бүгү-эвилелдин Аныяктарның Ленинчи Коммунисттик Эвилелинге

Улуг байырлары — Бүгү-Эвилелдин Аныяктарның Ленинчи Коммунисттик Эвилелиниң 60 чылы-биле комсомолчуларга, бүгү совет аныяктарга СЭКП Төп Комитеди чуректин ханызындан нинг байыр келдирил тур.

ажыктың бедидер болгаш ажылдың шынарын экижилер дээш аныяктар чүткүлдүг демисежин турар. Аныяктарга турза чогуур дайынчы энергия-биле олар Сибириниң болгаш Ыраккы Чөөн чүктүн байлактарын шингээдип алырынга, Кара эвес хөрзүнүг зонаны чаартырынга киржиңи, билгилерин, эртемниң, техниканың болгаш культураның чедишкенин шингээдиңиң ап турар. Аныяк салгакчыларың бедиде идеяңиң бүзүрелдиг, күш-ажылга ынакшылыгы, наагай аажычаның, социалисттик Ада-чуртту камгалаарыңа кандың-даа минутада туржу бээринге белен кылдыр кижизидерде партияга ВЛКСМ дузалап турар. Коммунизмниң аныяк тургузукчуларың шалың отряды кылдыр адалыр эргезин болуңуң бүгү ажыл-херектериң-биле комсомол алдарлың-биле бүзүрелдиңиң турар.

Коммунистер-биле, бүгү күш-ажылчы улус-биле кады комсомолчулар хамааты болгаш Ада-чурттуң Улуг дайынарының фронттарыңа коргуш чок тулушкан, баштайгы баш чылдар планарың болгаш дайын соондагы чаартылганың тудуларыңа эрес-шудургу ажылдаан. Сайзырангай социализм нийтиелдиң тургузарыңа Ленинчи комсомол улуг салышкының кириңең, совет аныяктарың идепкейлиңиң тургузукчу күжү, дайынчы организацызы болуп турар. Комсомолуң күш-ажылчы болгаш дайынчы эресмадыр чоруктарың Төрзүн чурт болур-чогууру-биле демдегелзиз — оон тугунда Совет Эвилелиниң алды ордени чайнаан.

Аныяк салгалдың бүгү таладыг болгаш бир дески сайзыралыңа эң таарымчалыг аргалар сайзыраңгай социализмниң байдалдарыңа тургустунган. Ленинчи комсомолуң, бүгү совет аныяктарың чогаадыкчы идепкейлиңиң улам ынай илерзэринге ССРЭ-ниң чаа Конституциязы калбак аргаларың ажыткан.

Чеден чылдарың комсомолчулары Коммунисттик партияның кайгамчыктыг чаңчыларың ыдыктыгы-биле кадагалап, улуг салгалдарың өндүр улуг херезиң-тендең уламчылап турар. СЭКП-ниң XXV съездинин төөгүлүг шийтирлерин боттандыра дээш, бүдүрүлгениң

Партияны долгандыр сырый каттышкан комсомол чаа нийтиел тургузукчуларың баштайгы одуруларыңа моон сонгаар-даа баар, аныяктарың марксисчи-ленинчи үзел-бадала, коммунизмниң тургузарыңа белен, тура-соруктуг болгаш билдигиң болур чорукка кижизидер дээрзинге СЭКП Төп Комитеди быжык бүзүрелдиң илергейлеп тур.

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиязының Төп Комитеди

С. САРЫГ-ООЛ. Тываның улустуң чогаалчызы.

КОМСОМОЛЧУГА

Аныяк эш комсомолчу, илхөкчү сээң Ажылыңың, чүтүлүңүң хей чоң билдиң. Арвезчи дептериниң хойлап чоруп, Амгы туткан биледиңни марматтадың. ЧАЭ-чилер одагалары — налбак шөлгө Шары бажы мунуп чоруп, шаг-ла болдуң. Эвилелдиң эчинден чигинерлер Эрте-дүме хулумзуреп шодуп чордуң. Надыг ширин андазыңа алдырбасың. Наикылашкан ийи шаары тендиңиңиңиң, Надыгпаан чаш буттарыңың хайыраңом Ханзырадыр долгагылап, ойуп чордуң. Бурундунка хорлаан холуң кезилзе-дээ, Муңчулаштың ырмаасыңың соксавадың. Дымыржаан дег, мурнундува чүтүп чоруп Транкторнуң тудазыңдан туудуп алдың. Ам сен бодуң бүзүрелдиг хая көрөм: Ашкан артын беңиң, берти ыран надың. Ада башкы Ленинниң мерген айтың. Атан даң дег, кырыңда бо хаяландың.

Байырлалга рапорттар

Ленинчи комсомолдуң 60 чылдыг уткуштур онгу беш чылдың үш чылдың планың ооналдын күсүткениңиң дугайында Кызылдың № 2 автотранспорт бүдүрүлгениң Е. Кузнецов улурткан комсомолчу-аныяктар бригадазы ВЛКСМ Тыва обкомунга рапорттаан.

Чалы назының хоорайында БЕДИТКЕН ХҮЛЭЭЛГЕЛЕР

Октябрьның социалисттик Улуг революциязының 61 чыл өлгө күш-ажылчы чедишкениңиңиң ужуражыр дээш Тываның Б. И. Ленин аттыг даг-дугу арыгаар комбинатының арыгаар фабриказының коллектив оң байырлапта тураскаалды, бедиткен социалисттик хүлээлгелерин алган.

БЕЛЕК

Тыва АССР-ниң алдарың дагжызы, Тываның В. И. Ленин аттыг даг-дугу арыгаар комбинатының рудникте экилээтор машинистериниң аразында чарлыттыңан социалисттик чарыштың каш дакыр тилекчиңиң П. П. Седюков дугайында малтадың өстөри Абгананың демір рудазының рудникте оң ажыдаң турганы чылдарыңда-ла дыңаңып турган. Ыңчаң оду баа-ла эскаватор машинизи турган.

РОССИЯНЫҢ КҮШ-АЖЫЛЧЫ БАЗЫМЫ

1978 чылдың ТОС АПЛАРЫНДА РСФСР-НИҢ ҮЛЭГПҮРҮНҮҢ КҮРҮНЕ ПЛАНЫҢ КҮҮСЕТКЕНИНИҢ ТҮҢНӨЛДӨРИНИҢ ДУГАЙЫНДА РСФСР-НИҢ ТӨП СТАТИСТИКА ЭРГЕЛЕЛИНИҢ ДЫҢНАДЫ

Улуг Октябрьның 61 чыл өлгө төлөткү уткуур дээш социалисттик чарышты калбак центерлеш, Россия Федерациязының үлетпүрүнүң аймактыклары продукцияны сайгарарың болгаш кылыгыларың эң чутула хевирлериниң хей нуруузуң бүдүрүлгө талазы-биле тос айларың планың хуусаа бетинде күсүткөң.

БЕДИКШАЦНАЛ

Партия, совет органиларыңа үр чылда үр-түлөөлүг аямы дээш база 60 харлааны-биле холбаштыр Тыва АССР-ниң Дээди Сөвөдиниң Президиумуңуң канцелярия эргелекчиң Иван Иванович Ещенко, ну Тыва АССР-ниң Дээди Сөвөдиниң Президиумуңуң Чарымың Баугаар оң Хүлүдел бижиле-биле шаңнаан.

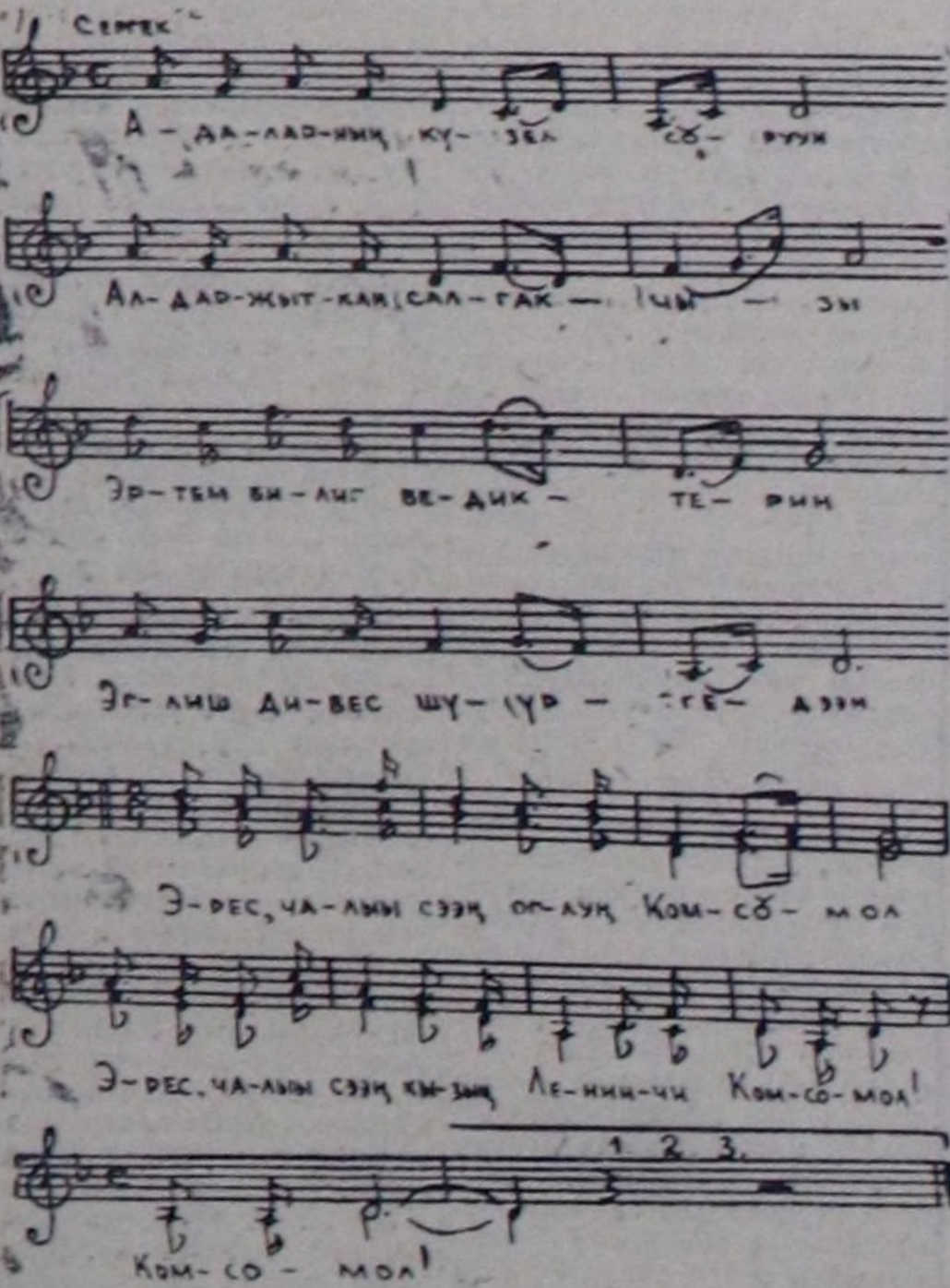

Партиянын салмакчызы - Маалдыр, ишчи комсомол!

АЛДАРЛЫГ КОМСОМОЛ

Сөзү Ю. ИОНЗЕГЕШТИИ. Аялгасы Р. КЕНДЕНБИЛЬДИИ.

Адаларың күзөд соруун
Алдарың салмакчызы,
Эртем-билег бектигин
Элиң дивес шүргөдөң
Эрес, чалың Саян огулу Комсомол.
Эрес, чалың Саян кызын

Ленинчи Комсомол!
Улустарың найбаралы,
Улуг чагай аас-кежиян
Дарганин каан Совет чуртун
Тайың тутун быжыг туткан
Дайынчың Саян огулу Комсомол,
Дайынчың Саян кызын

Ленинчи Комсомол!
Ховуларда, хорайларда
Хостуг ырын диниреткен,
Ада-чуртун чаартып турар
Ажыл-ишке хавыаалыг
Алдар бүргөн Саян огулу Комсомол,
Алдар бүргөн Саян кызын

Ленинчи Комсомол!

КОРЧАГИНГЕ ДӨЗЕШТЕР

Шуурган, шуурганна-ла,
Шугул, шыныч шуурганна-ла!
Корчагиндер демиселче
Коргун чокка кирип тураар.

Шак мыдыг шуурганга
Хуенерде, Совет эрге-чагырга
болган хосталга дөш өшүм-
нүг согушкунуарың хуен-
верияда, большевиктерия
удуртугазы-биле эрес-дидим
тулун турган, комсомол тө-
руттүнгөн. Революсу шуурган-
га болган тургузукчу
куш-ажыла кайраган Лени-
нчи комсомолду тогузуу -
Павел Корчагиниң омур-ке-
арияда догузу-биле мөүдө-
лөп, мурундагы хөй-хөй
болган кеар уениң сагалда-
рыга өөрдиг болган дө-
зөксөтөг дриг төгү болуп
мөңгө-биле артык. Бистер
оа демиселдег тилектези,
дөдө шыныч күштүүн бил-
ген бис.

Саян болган Танды-Уулаын
халытан турган эрге-бүдү
карагы дүбөйи. Октябрь-
шиң улуг шуурганга ан-он-
тайд, чогуулаңың чөор-дизип,
кичи-бегин үзө шаан, чөор-
дизип сирткелдер сиптыкын.
Шуурганда оудуган, алаа
чакыттыган тыва корчагин-
нер орус чоңук дөткөм-саян-
биле тура халың, эргиниң
прик дээмдариң кыраа бй-
ралып, орууга шаптыган
турган. артыңың одаңарың
ширбей шаанга. Улуг Лени-
нчи комсомолуң азында
Тыва чөге хосталганың бол-
ган эрге-шөүлөңиң атыс-
дуну чырып келген.

Бистер, дөртөн чылдарың
комсомолулары, левияч
комсомолду тогузун ботта-
рыстың намыдарың деп
былар бис. Бистиң канчаар
өөрөнришти, ажыла-ры-
мысты болган чурттар-ысты
оа дайыңы болган күш-
ажылаңы алар-биле догу-
ган тогузу-биле өөрдиг кел-
ген. Бистер чэрби, үкөн
чыдырың комсомолдулары,
ның, тыва корчагиннериң,
революсу хөй-аытыг тура-
сорууң, оларың кытык-
кан ажыл-ишчү уагереп ху-
дөш алышкан, төрөн совет
Тываыстың хосталганың
азын эрес үдүвүстү кырген
бис.

Бистер культура революци-
аның иденкейиг дайыңы-
лары болуп, «Бижик бөлбөс
чөрүктү уузкаар!» деп зо-
аууун ада-биле аныктап:
«Эр-ле ботка эртем керек,
Элдик ботка эртем керек,
Ада-чуртун кыраа хөй-
ден ыраажың, чоңуру ору-
зунга культура тургузуу-
кунуң айтыргыларың сур-
таалдып турган бис. Ол ыш-
нак маалды баш саян улам
өстүрө, шопоа тулар, орун-
тар, буга-сумун кылар ажал-
дарың база оюн эртин бис.

Ада-чуртун Улуг дайыңы-
ның казыг-дошуну чылдары-
ңа Тываың комсомолдулары
ий-үш кылар күжөллөшкөн-
биле ажалдай, «Бүгү-ле чү-
вөн фронтуга», «Бүгү-ле чү-
вөн фронтуга», «Бүгү-ле чү-
вөн фронтуга» деп догу-
дунуарың алаанга сирый
катышкан турган. Олар чүгө

дуаланы чыры-биле, амыр-
дыш чок ажылдары-биле,
хөй бөлөк чорудары-биле кы-
зыгаралмай:

Ада-чуртун хосталганы,
Арат чоңун чыргам дөш
Тулуучушуне,

Тура дүшкөн буртугар-
деп ыраажың, фронтуге аны
тур-биле чоруп, боттарың
эрес-маалдың чорун көр-
гүдү, өзүлүг тыва корчагин-
нер болганар.

Совет Эмвелеңиң сос-
тавынга Тыва эки тура-биле
катышканың соола Ты-
ваың комсомолу катал тө-
рутүнгөн болсо чаа ажал-
ралды туруп кырыңа, кош-
кун амырдалды сурудуңуң,
коллективизацияе партия ор-
ганизацияның удуртугазы-
биле коммунистер-биле иди
комсомолчулар болган аны-
ктар көдүрүп үтөң. Чаа-
чаа колхозтар тургустуңуң,
культура амырдал дөш
демисел дайыңың-ла эргө-
нөң. Кыла-да аныктар, оларың
маалдыгы күш-ажымы, урап
ыраар!

Эргим кыстар,
Эрес оолдар,
Колхозтарың, совхозтарың
Ховулар-дунуң түтөң

Амырдал чагайлаан,
ажыл-агыш шудан турум,
алыктарың муруңга улам
жа-чаа улуг сорулгалар тур-
густуңуң турган. Көдө аны-
ктың мехпаластары, маал-
ды продукттуг чоруну беди-
дери, чөтүрүң база тудуңуң,

Эртемниң чөйүмдү тып,
ортуңа, дөдө өөрдиге чө-
рөдиге муң-муң аныктар
хаара туттуңуң. Бодуңуң хө-
рөңиң баурут мастери
ВЛКСМ-ниң XVIII съезди-
ниң делегаты хөйжү Раиса
Оорактың аныктарың бол-
ган студенттерниң Кубага
болган XI Бүгү-делегей фес-
тивалыңың көркөчкөн меха-
низатор Виктор Сугдур-оол-
дун, ВЛКСМ Төп Комитети-
ниң Москвага ам болуп ба-
ырымы пазеуунуң кырыңы-
чын саямы Фаина Чыкы-
ның, Тываың комсомолуңуң
кызылалың лауреаты артист
Монгуш Дарыйың, тулугу
Э. Монгуштуң, ССРЭ-ниң бол-
ган РСФСР-ниң спорт мас-
тери Иван Хураганиң болган
өскөртөрүң-ла ат-сураа бүгү
Тывага бөддүңгөр.

Бистер амың салгалың
ажыл-хөрөн, эртем-билиңиң,
чөгадыңың болган тылгыңар
аргаларың маалды, көлөр
үкөн баурут-ла төлөңгө
көздө-лө көргөңгөң хөддө-
дир деп чүгөтө- бугурун чө-
руру бис. Ол бөлөк чөртө-
рал-биле алды орденниң ады-
келчын Ленинчи комсомолуңуң
дайыңы болган күш-ажылың
алдар-биле шыныган 60 жыл
оюн утубу, дараазыда сос-
терин чүгөтөлкөр мен:
Комсомолга кызылтыктер,
Коммунист мен бөгүн

Ада-чуртун улуг хөрес
Алдар бодан, кылың чөр
мен
О. СУВАКИП,
чөгөөлчү.

БАЙЫРЛАА ХУННЕРИНДЕ

Бөгүн ВЛКСМ обкомунуң
шайлаан дөш комсомолду
60 чылынга турактааткан хөс-
түгү хурет маргылаамы «Хө-
рес» спорт азыгыга 10
шакта эгелээр. Дарта 10
шакта уламчылар.

Ленинчи комсомолду
60 чылынга турактааткан мо-
нокросе Хөрес дөдө халы
балаазыга октябрь 29-та бо-
дур. Орта Акасе автономут
областың, Тыла АССР-ниң ко-
мандалары киржир. Эгелээр
11 шакта.

Ленинчи комсомолду 60
чылынга турактааткан ком-
сомолчуларың болган анык-
тарың манифестация Ленин
шөүлөгө октябрь 29-та 10
шакта эгелээр.

- ОКТАБРЬ 28-ТЕ
- БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДИН
- 10.00 - «Уе», Информастыг
  - 10.50 - «Утели гимнастыя»,
  - 11.10 - «Аныктарың чөгө-
дылгам»,
  - 11.30 - «Сырге, ада-иелер»,
  - 12.00 - «Эртемниң почта», Музы-
калыг программа
  - 12.30 - «Мурунку дугайыңа
чөсчү чүгөтөлөр», «Ала-
нчыл чуркучулары»,
РСФСР-ниң алдарың
чуркучулары О. Савос-
тон болган Б. Успен-
ский.
  - 13.00 - «Музыкалыг абоне-
мент», «Операның аны-
к ыраакылары»,
  - 13.30 - «Калыңдыгы», Эртем-
тайыңдыгыңа программа,
Дамчыдылган Ю. В. Белич-
кина чорудар.
  - 14.15 - «Москвачы хөрес»,
Телеклуб.
  - 15.30 - «Спортлото» тиражы.
  - 15.45 - «Бижик, Чер, Октаргай»,
Дамчыдылган Совет
Эмвелеңиң иди дайыңы
Маалдың ССРЭ-
ниң улугдуктук комсо-
молуңуң В. Н. Сева-
стьянов чорудар.
  - 16.20 - «Кырган азыгың хол
майгың», Музыкалыг.
  - 16.40 - «Бидингир-даа бол,
эрдетиң», Академик,
ССРЭ-ниң ЭА-ның этно-
графия институтуңуң
директору Ю. В. Бром-
лей-биле чугаа, Дамчы-
дылган профессор
С. П. Капца чорудар.
  - 17.45 - Маалдыгың комсомолуң
дугайыңа мөраа тема-
зынта фангазы, Төп
телевидение болган
Бүгү-өшкөл радиоу-
нуң эстрада-симфония
оркестри күсүдөр,
Директору — ССРЭ-ниң
улугдук артын Ю. Си-
лантнев.
  - 17.55 - Бүгү-Эмвелеңиң Анык-
тарың Ленинчи
Коммунист Эмвелеңи
ниң 60 чылынга тур-
чактаан Москва хоор-
айыңың комсомолду-
ларың болган анык-
тарың манифестация,
Кызыл шөүлө
дамчыдылган Төнтөдө-
көптөр.
  - 19.45 - Спорттуг гимнастыг
талаам-биле делегей
чемпионы, Эр кылар,
Срассурган дам-
чыдылган.
  - 20.20 - «9-ку студия», Дамчы-
дылган В. С. Зорин
чорудар.
  - 21.20 - «Чалың классика»,
Уран-чечен телефиз-
ниң байталыгы көргү-
зү, 4-я серия.
  - 22.30 - «Уе», Информастыг
программа.
  - 23.15 - «05.55» - «Кинопарла-
ма», Дамчыдылган ки-
нопретик Г. А. Кира-
лов чорудар Төнтөдө-
көптөр.

ПИОНЕРНИҢ МУЗЕЙИ

КОЛЕСНИКОВО. (Курган
область, СЭТА-ның көрр,
О. Черепанов). Коля Ма-
готиң музейи Урал чо-
гуна Колесниково суурда
амыттыган. Беш залда
делгезген чуулдар бичиң ма-
дырың амырдалыңың,
Урал чогуңга пионер шим-
чөшкениңиң төгүлүнүң
дугайың көргүзүп турар.

30 чылдар үезинде кол-
хозна хөра чөдирип, чоң-
нук хөренгиңиң көрлөп
турган байларың сайла-
ларыңа көдөз активчилерге
Коля Мэготиң дузалаан.
Октябрьның соон неказ-
зинде дээрбечилерин бо-
лашканыңың көргүзүп чөк
пионерниң амы-тының
элекке ускен.

Коля Мэготиңниң дуга-
йыңа турактаалды оң
чагыс чөк чурттулары
канымы-биле надалаган ту-
рар. Тус черниң көлхөзүн,
көдөз шөланы, областың
пионерлер бажыңың оң
ады-биле адаан. Музейниң
тургузарыңа областың бугу
аныктары болган пи-
онерлери киришкен. Оң тө-
лөвилелиң анык арки-
текторлар хөй-ниитичи эге-
лешкени-биле чылган.
Комсомолчу ол тузууга
студенттер, техникумнар-
ның, профтехучилищелер-
ниң сургууладары, шөла-
чылар амылдаан. Музей-
не кирер эжимте шийдан
кылган самбырада:
«ВЛКСМ-ниң 60 чыл соңга
алдар болдуруп Курган об-
ластың комсомолчулары
туткан» деп бижит каан
турар.

ЧАЛЫ САЛГАЛ

«Өдүр төвүм кежиң дөштөн
Өлүр тыямы өргүүр мен» деп,
Коргулчун ок чаан турда,
Комсомолчу сөзүм бердим.
Арыг шычың даңгыраамын
Арта баспай, күүсөрдөр мен.
Калың ойде маалды-биле
Калың чоран-аскым-кежияң.
Комсомолга наанаттырган
Коргун билбес шөриг эрлер
Төрөн шыак чоңу дөштөн
Төктүр ханың харамнама.
Бөдүр хөптең чалың өөрүм
Бөдүр-биле ишке шуушкан.
Магаданың улуг тудуг
Маалдырың амың алган.
Эмвелеңгө демир чалгыг,
Эретиң даа халазы-ла.
Алдар болган хуңду бүргөң
Ажыл-иш-даа диниреп тур!
«Халың чоңуң дидиң,
Караң кызыл ажыл-ижиң»
демиңг

Будуң сана кызың салып,
Буртугарар-деп турганым-
дыр.
Сүстүң чыдар алейшанер
Чүддөн артың каастагыпкан.
Ховар, чалың үвүш дагжаан
Хову-шөлдөр табыттыма-
Чулуң турган чалың талаар

Шуугагып турганым-даа,
Хүүрөк туткан омуртканыңар
Хуңдуңуң оңче көргөн.
Надпан сүкөк хөрууңерия
Кайган халыма уңш бүргөң;
Чимис-каттар салбактаган
Чыгыр погаан хөвистер-де,
Хуңуң ижи чаам-биле
Күзүң чериң эргелеткен.
Арыг сугуң хөйиң агым
Агрономга чагыртыпкан.

Сай-кум кызың дургар
Салгад терек шуука берген.
Калың ойде маалды-биле
Калың иңг үезиде
Чалың өөрүм мону кылган
Дарта көрө сен, чүктөр

Тараа чалгың, сага
Салгың чааснаан сарыналыңар,
Шаан төлдүр улчаан чөге
Даның уңуң заводтуң
Даашпыр үңү кыйгы салыр.
Бөдүр хөптең чалың өөрүм
Бөдүр-биле ишке кирер.
Өзүң орган улуг тудуг
Оске маалды адым амыр.
«Ажыл-иш» деп мөңгө

Алыс бөдүр-амырдал,
Комсомолчу чалың салгал
Коммунист тургустуңуң тур.
Очудураан Монгуш ДОРЖУ.

ЧУРТТАЛГАНЫҢ ЧЕЧЭЭН ТАРЫЫЛ

Черивистин кырын шыва
кызыл чөкөк сагал-ашкан
Чэрби чүс чыл
огулу, кызы —
чалырааштыг үем-чөгөм,
Сагыш-сеткил
ылаа синген,
хайыралыг бистиң чуртту
Чаякчы күш —
силер-биле кады чаартып,
чурттап чөр мен.
Силер-биле кады чорашаң,
Улуг-Хеминиң
ужары дег,
Боогдал билбес соруум кыткен,
чалгыңыңың,
ажылдар мен.
Силер-биле кады чорашаң,
Мөңгүн-Тайга
менгиң дег,
Боралгак чөк,
амырдал
буян кежиңиң үлөжир мен.
Силер чокта,
ырааттыңыңа,

мага хандыр хөгөлтөнмөс,
чааскаанзырап,
чөкөк шыкаш хадмыр дег боор.
Силер чокта,
мзон өм дөш дег соок,
эзиреп каар,
Чыгыр көк дээр
аыт кулаа көзүбөйи баар
дүн дег апар.
Чүс-чүс чылда
салгалдар бооп,
өзүң маалдыр
үем-чөгөм,
Чүрөк согууң,
сеткил хоонуң,
суудалымы денеп чоруу!
Салдыныңдыс четтиникен
чалың эрес
өмүктөриң,
Чалың өптүң доңуң чөшпейиң,
чурттагыңың
чөчөң гарыма!
С. МАВНАК

СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ

САННАР БОЛГАШ ФАКТЫЛАР

Күштүү эрес кашпагай чоруктуң,
идикшидың үндөйиң — күш-культурага
болган спортка хандыкшыдыг көпкө-
нүң саны бистиң республикада чылды-
н өзү оорар. Күш-культурачыларың саны
78 муң ашкан, оң шитилген 34 муң кызы
жылы-бүгү өспүлүндө хаара туттуңуң.
Чүгө эртек чылын 120 кызы бирги ра-
рядтың, ССРЭ-ниң спорт мастериңе кы-
дылдың нормазың 33, спорт мастери-
ниң — 16 кызы күүстөмө. 1978 чылда се-
кыя ССРЭ-ниң спорт мастериңиң норма-
зы күүстөкөн.

Спорттуг национал хөвирлеринге Сибирь
болган ыраакы Чөөн чүк ууугтарыңың
спартакиадыга Тыва АССР-ниң шиле-
вен команди 1977, 1978 чылдарда чемпи-
он болган. Команданың составыңың хөй
пүрүзү аныктар, олар спорттуң нацио-
нал хөвирлеринге мергежилдин көргүс-
көн.

«ССРЭ-ниң күш-ажыла болган оран
капталадыга бөлөң деп Бүгү-өшкөл-
дөңдүн чаа күш-культура комплексиңиң
хулаан алганыңа бөр адым чыл ашкан.
Жылы-бүгү мергежилдин, намы-тарын
кыжылар спортче ол хаара туткан. Бистиң
республикада 20 муң хире кызы ГТО-
нуң хөрек дөмдөңнүң хыдыкчылери болган-
ар.

Уруулар орууңа күш-культураны
болган спортту сайырадырыңа улуг ки-
зылтыгың салып турар. Анык хаакчылар-
ның, колхозстерниң, шилекарчыларың,
футболстерниң болган өскөртөрүң-лаа
маргыладалары чылды-ла районга,
Кызылга артып турар. Оң тилекчелери
зоңа маргыладымыга хирезиң келген.

ОЛ-ДАА БОЛЗА БЕЛЭЭМ

Хостуг хурешке чөйүмдөн
тура чүтүдүдү чораш ажиңи
мен. Хурешкен мөгөлерия
улуг соңуургал-биле көрүп,
оларың арга-мергежилдиг өө-
рөккөн алымың орадалжып
чордум.

Мзон соңуургалым, чүткү-
лүмүң дургудадыгың трепер-
дер эскерсеп, мени хурешке
өөрдөй эгелээр. Баштайгы
чөдөншкелериңиң чөдөн алган,
кызы улуг хөй-аыт кир-
ер чорду. Ыңгалла-лаа аш-
тырымыңага база тая-
рышкылап турдум. Ундараваң,
халың-даа келер маргыла-
ларга үлүштүр улам шы-
гыңы бөлөкчелериң дуржула-
га база ырышкылаң мен.

1969 чылда ССРЭ-ниң спорт
мастериңе кайданд атты ал-
дым. Ол менээ улуг өөрүшкү,
улуг бөдүр болган. Оң бөр
хөй-ле маргыладаларга кир-
жиң, республиканың, хоорай-
ның адым камталарыңа
улуг-хууму кырыштырып
келген мен.

Чүгө мен эвес, Тываың
мөгелери соолу чылдарда
улуг шыгалдаларга кырыш-
кым. Башкыр АССР-те чыл са-
пында Салават Юлаев аттыг
маргыладалар артып турар.
Анаа бистиң республикада
барың кырыш, багай эвес
түгөлдерия чөдөн ал келдим.
Оң аңгыда спорттуң нацио-
нал хөвирлеринге Сибирьниң
болган ыраакы Чөөн чүткүн
улугтарыңың спартакиадыга
база ырышкылаң мен.

Бо чылдың шөв айда «Анык
төвү» шайлап дөш Бүгү-өшкөл
маргыладымы Кызылга
болуп эртек. Анаа Туркмен,
Казах, Узбек, Таджики ССР-
лериңиң, Казакстан крайымы
болган өске-даа чөдөншкөн
төлөдери күзүң шөвөшкөн-
кер. Алаа мен үшү чериң
эдеп, ССРЭ-ниң спорт мас-
териңиң нормазың күүстөтүм.

Ленинчи комсомолду 60
чыл оян демделээрлеме бо
чылда чөдөн алган спортту
чөдөншкениң бөбөйгө бө-
лөм болуп, Оң аңгыда хос-
туг хурешке эдөн хөй аны-
ктарың өөрдөй, бөдөккөн
мен. Бистиң республикада
спортту сайырадырыңа улуг-
хууму кырып, ам-даа улам
күжөңиңиңиң ажалдыр
мен.

В. КАРА-ТОНИУТ,
ССРЭ-ниң спорт мастери.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ:
ИНДЕКС 667000

Кызыл, Шетинья-Кравченко кудумчуу, бажың № 3. ТЕЛЕФОНАРАҢ: Реданторуң 2-24-63, редакторун орадалгычыңың 2-35-04, 2-31-75,
хандыкшалды секретариыңың 2-23-35, секретариатыңың 2-23-35, партия амырдал болган совет тургурут кидистерияңың 2-37-13, прошагалды
кидизиниң 2-31-75, культура калдыныңың 2-23-54, көдөз ажал-агыш шөлдөңиңиң 2-21-47, чөтүр кылдыңыңың 2-22-84, чыга кылдыңыңың 2-41-27,
аформанды кылдыңыңың 2-20-80, корректорларыңыңың 2-27-41, бухгалтерияныңыңың 2-12-45, солун келбөй барганда 2-32-75 телефонго долгаар.

Тираж 17331. Чыгың 2711.
СОЛУН НЕДЕЛЯДА
6 КАТАП ҮНЕР